

JURNAL

ПЕNТРȢ РЕSПÎNDIРЕА ШТІІNЦЕЛОРȢ NАТȢРАЛЕ ШІ ESАКТЕ, ÎN ТОАТЕ КЛАSЕЛЕ.

Pediџeatȣ

de

PROFESOR DOCTOR IULIU BARASH.

№ 40. (Апȣлȣ алȣ dȣоiлеа) Бȣкȣрештĭ Oktomвpie 30, 1857.

Diamantulŭ.

Артiколȣлȣ 2-леа.

Diamantȣлȣ, de шi ера кȣnosкȣtȣ ка о sкȣлъ шi попȣлiлорȣ antiчĭ; însъ eĭ порtaȣ dpentȣ sкȣле, diamanцĭ крȣzĭ, adeкъ netъiaцĭ. Dapȣ шi аша ераȣ foapte sкȣmпĭ шi рapĭ шi аȣ fiгȣpatȣ în tpъsopiле sȣвepaniлорȣ шi пе короанеле лорȣ. Токmaĭ ла finitȣлȣ sекȣлелорȣ mediane, adeкъ sȣв Кaролȣ VII din Франца, dameле fpanчeze аȣ începȣtȣ sъ se обiчnȣiasкъ кȣ diamanцĭ. Чеа 'd'întîia damъ каре а пȣptatȣ diamanцĭ atȣnчĭ, ера вestita *Agnes Sorel.* Dapȣ sȣв François I лȣкsȣлȣ diamanцiлорȣ ла dameле побiле а devenitȣ аша de маре, în kîtȣ побiлiĭ вindeaȣ moшiiле, mopiле шi пъdȣpiле лорȣ, нȣmaĭ а îndestȣла гȣstȣлȣ soцiiлорȣ лорȣ пentpȣ diamanцĭ; de ачеea а ешitȣ atȣnчĭ провербȣ каре zicheaȣ: «Dameле moвiле портȣ moшiiле, mopiле шi пъdȣpiле лорȣ, пе капȣ.» Karolŭ IX шi пе ȣpmъ Henricŭ IV, s'аȣ siлitȣ а пȣne staвiле ла ачеstȣ лȣкsȣ пeste mъsȣpъ. Maĭ кȣ seamъ а începȣtȣ moda пentpȣ броше, браџелete, iнеле шi diademe de diamanцĭ, de ла анȣлȣ 1475, de kîndȣ *Ludovicŭ* de *Berghen* din орашȣлȣ Bruegge а inвentatȣ metoda d'a tъia diamanцĭ; adeкъ а пȣsȣ пȣлберe de diamantȣ пе ȣnȣ feлȣ de черкȣ de fepȣ saȣ de оцелȣ каре, înвîptindȣ-se, а venitȣ în kontaktȣ кȣ diamantȣ шi л'а tъiatȣ. Dapȣ atȣnчĭ s'а штiȣtȣ нȣmaĭ de fopma нȣmitъ «Rosette»; adeкъ diamantȣлȣ е tъiatȣ în faцete miчĭ нȣmaĭ ла о парte, пе kîndȣ ла алtъ парte ръmîne în stapea natȣpaлъ шi netъiatȣ. Maĭ пе

ȣpmъ aȣ învenȣtȣ sъ taie diamanџi în fopma de „вріліанџі» adекъ ла amîndoȣъ пърџіле. Кapdiналȣ *Маџаrіn* a fostȣ челȣ d'întîiȣ каре пȣрта вріліанџі — Negreшitȣ къ ȣnȣ diamantȣ каре este капавілȣ d'a fi тъіatȣ ла amîndoȣъ пърџіле tpeвȣe sъ fie mȣлtȣ maĭ гросȣ de кîtȣ ȣnȣ diamantȣ de каре se face nȣmaĭ o pozettъ; de aчееа вріліанџіі sîntȣ шi mȣлtȣ maĭ skȣmпĭ de кîtȣ pozetele.

Валоареа diamanџілорȣ депinde пȣ nȣmaĭ de mъpimea, чі шi de пȣpitatea (кȣръџеniea) шi fopma лорȣ dȣпе каре sîntȣ tъiaџĭ. Diamanџi кȣ totȣлȣ tpansпapinte, фъръ nічĭ o tȣpвȣpape saȣ патъ, se nȣmeskȣ »din апа d'întîia»; че'a каре aȣ înкоаче înколо вр'о патъ mікъ saȣ ȣnȣ пȣnktȣ, пȣ tokmaĭ tpansпapentȣ, se nȣmeskȣ «din апа adoȣa» dapȣ кîndȣ sîntȣ oвskȣpĭ, se nȣmeskȣ «din апа a tpeia.„ Diamanџi алвĭ sîntȣ mȣлtȣ maĭ stimaџĭ de кîtȣ чеĭ галбенĭ; dapȣ чеĭ de колоаре pozъ, sîntȣ înкъ maĭ stimaџĭ de кîtȣ чеĭ алвĭ; dapȣ шi diamanџi`верзĭ sîntȣ foapte stimaџĭ; s. e. în tpesopȣлȣ pigалȣ de ла Dpezda se aфлъ ȣnȣ diamantȣ вepde d'o deosевitъ mъpime шi d'o валоаре imensъ; de! ачееа кавіnetȣлȣ ȣnde se aфлъ, se nȣmeшte „кавіnetȣлȣ верde.„ Sîntȣ шi diamanџĭ negpi, dapȣ papĭ шi пȣ sîntȣ пpea stimaџĭ.

În papopтȣлȣ mъpimeĭ diamanџілорȣ, валоареа лорȣ ȣpmeазъ pегȣлеле ȣpmъtoape: Пȣлвере de diamanџĭ saȣ вȣкъџĭ аша de mічĭ în кîtȣ пȣ poтȣ sъ сервe de skȣле шi nȣmaĭ пеntpȣ tъiepea diamanџілорȣ mapĭ saȣ ла џiamџii пentpȣ tъiepea џiamȣpілор; ачешtĭ diamanџĭ (egrisée) aȣ o валоаре de 45 de opĭ maĭ mape de кîtȣ aчееа a aȣpȣлȣĭ. Dapȣ daкъ sîntȣ maĭ mapĭ, se віndȣ dȣпе *Karat.* (Ȣnȣ капatȣ este апроапе 1/18 dpamȣ). Ȣnȣ капatȣ de diamantȣ кpȣdȣ, sъ вinde dpentȣ 3—4 галбенĭ, dapȣ кîndȣ diamantȣлȣ e tъiatȣ, капatȣлȣ sъ вinde dpentȣ 15—20 галбенĭ. Ȣnȣ diamantȣ tъiatȣ de mъpimea de doȣъ капate, se вinde de пatpȣ opĭ maĭ skȣmпȣ; ȣnȣ diamantȣ de tpeĭ капate, se вinde de 9 opĭ maĭ skȣmпе шi ȣnȣ de 4 капate, se вinde de 16 opĭ maĭ skȣmпе; adeкъ 16 opĭ 20 face 320 галвенĭ, шi аша валоареа лȣĭ кpeшte dȣпе пропорџiȣnea пadpatъ a adaȣџipeĭ капateлорȣ че копpinde. Dapȣ кîndȣ ȣnȣ diamantȣ ape maĭ mȣлtȣ de кîtȣ 10 капate, atȣnчĭ валоареа лȣĭ кpeшte întp'ȣnȣ пpогpesȣ пemъsȣpatȣ, în кîtȣ ȣnȣ diamantȣ, каре кîntъpeшte 2 dpamȣpĭ, este ȣnȣ oвieктȣ d'o валоаре estpaopdinapъ, demпȣ d'ȣnȣ tpesopȣ pigалȣ.

Fiindȣ-къ sîntȣ пȣџinĭ diamanџĭ în лȣme каре tpeкȣ peste 10—15 капate, de ачееа, aчеia каре aȣ o mъpime maĭ konsidepaвілъ, sîntȣ foapte вestiџĭ. Eatъ каре sîntȣ. În pангȣлȣ d'întîiȣ fігȣpeазъ diamantȣлȣ лȣĭ Radsha (pira) din џapa Mafun пе insȣла Bornea în Asia. Елȣ este de кȣaлitatea чеа maĭ пȣpъ, ape fopma oвалъ, шi кîntъpeшte 367 капate saȣ doȣъ-zечĭ de dpamȣpĭ! Ал doiлеа diamantȣ mapĭ dȣпе dînsȣлȣ, este ачела a Mapeлȣĭ Mongoлȣ (împъpatȣ din Mongoлia în Asia). Елȣ e tъiatȣ în fopma de Rosette, ape 277 1/2 капate шi кeapȣ în seкoлȣлȣ tpeкȣtȣ, a fostȣ stimatȣ ла o валоаре de 1 1/2 milioane галбенĭ. Dapȣ Шахȣлȣ (Sȣлtanȣлȣ) din Пepsica, пosedъ doĭ diamanџĭ din каре ȣnȣлȣ кîntъpeшte 252 шi алtȣлȣ 162 капate.

Dapȣ шi în tpъsopiле sȣвepanілорȣ din Eȣpопа esistъ diamanџĭ estpaopdinapĭ; аша s. e. ачела a împъpatȣлȣĭ Pȣsieĭ. каре кîntъpeшte 194 3/4 капate, ape o fopmъ semisfepікъ, 15 1/2 лініĭ în diametpȣ шi 10 лініĭ înълџime: este din апа чеа maĭ пȣpъ. Елȣ пpoвine din India opientaлъ, пatpiea diamanџілорȣ mapĭ, шi dекора maĭ nainte tponȣлȣ лȣĭ Saxȣ *Nadir.* Кîndȣ л'aȣ omopîtȣ, ĭi aȣ лȣatȣ шi ачеастъ пiatpъ пpeџioasъ каре a венitȣ пе ȣpmъ în posesiȣnea ȣпȣĭ пегȣџъtopȣ apmeanȣ, каре л'a adȣs de вînzape ла Amstepdamȣ. Dapȣ împъpъteasa Katepina II din Pȣsiea, aфлîndȣ ачеаста, a însъpчinatȣ пе amвasedopȣлȣ eĭ în Oлanda, d'a кȣmпъpatȣ ачестȣ diamantȣ dpentȣ sȣma de 450,000 pȣвле, ȣnȣ pension de 4000 pȣвле пе an, пе toatъ віеаџа лȣĭ шi o diпломъ de пoвлеџe. Eatъ кȣmȣ o пеatpъ пoвілъ face пе ȣnȣ omȣ пȣ nȣmaĭ вогатȣ, dapȣ шi пoвілȣ!

Afapъ d'ачеаsta, пosedъ коpoана Pȣsieĭ шi ȣnȣ алtȣ diamantȣ mape, каре л'a dъpȣit împъpatȣлȣĭ Pȣsieĭ, Пpinџȣлȣ *Cosrhoes* din Пepsia fiȣлȣ лȣĭ Авваs-Mipџa. Ачестȣ diamantȣ кîntъpeшte 84 de капate; însъ e d'o пȣpitate estpaopdinapъ; nȣmaĭ o паpte dintp'insȣлȣ este tъiatъ; пе faџeteлe ȣnde e tъiatȣ, se aфлъ niшte inskpipџiȣnĭ пepsiene. Se веde шi ка ȣnȣ feлȣ de вapгъ

Імпрціврълȣ diamantȣлȣї; asta apatъ, къ diamantȣлȣ a fostȣ odatъ пȣrtatȣ ла ritȣ alipnatȣ ла о панглікъ.

Bestiцї sîntȣ шї doї diamanцї din tpesopiле impepiaле a Франчеї шї a Аȣstpieї. Челȣ d'întîїȣ нȣmitȣ „Regent„ saȣ «Pitt» kîntъpeшte 163 kapate; e tъiatȣ în fopma de вpiлiantȣ, e d'o mape пȣpitate шї ape акȣмȣ o валоаpe de 12 miлioane франчї (ȣнȣ miлioнȣ de галбенї). Dȣka d'Orleans în timпȣлȣ kîndȣ epa peцentȣ în Франца, a кȣмпъpatȣ ачestȣ diamantȣ, de ла ȣнȣ гȣвepnatopȣ енглезȣ нȣmitȣ Pitt kape венеа de ла Indiea, dîndȣї пpeцȣлȣ de 135,000 лівpe stepлenцї (270.000 галбенї.) Kîndȣ s'a жефȣitȣ палatȣлȣ Tuileri-и de кътpe pеволȣціонаpї în anȣл 1792, ачestȣ diamantȣ îмпpеȣнъ кȣ алцї diamanцї аї кopoaneї, s'aȣ фъкȣtȣ невъзȣцї; însъ пе ȣpmъ s'a гъsitȣ iapȣ întp'ȣнȣ modȣ неесплікаtȣ. Репȣбліка фpанчезъ чеа d'întîїа, авîndȣ tpeвȣінцъ de бanї, л'a пȣsȣ amanetȣ ла niшte банкіepe de ла Беpлінȣ, пе ȣpmъ л'aȣ ръскȣмпъpatȣ.

Dapȣ diamantȣлȣ челȣ mape алȣ кopoaneї Аȣstpieї se нȣmeшte «Florentinul» Елȣї kîntъpeшte 139 ½ kapate, este foapte пȣpȣ, însъ колоаpea ва bate чева în галбенȣ. Ачestȣ diamantȣ 'ла пȣptatȣ *Karolü* temeraru (îndpъзнецȣ) Dȣka de Burgund, ла бътълiea de Granson ȣnde a къзȣtȣ moptȣ îмпpеȣнъ кȣ toatъ apmadiea sa. Ȣнȣ simплȣ soлdatȣ Елвецianȣ, гъsindȣ ачestȣ diamantȣ пе кimпȣлȣ бътълieї, ла лȣatȣ шї л'a вîndȣtȣ пе ȣpmъ, пentpȣ ȣнȣ taлepȣ (6 цванцицї)!

Astea sîntȣ diamanцїї bestiцї din tpesopiле sȣвepaniлopȣ în Еȣpопа; însъ ла espoziціȣnea чеа mape de ла London, în anȣлȣ 1851, s'a възȣtȣ ȣнȣ diamantȣ нȣmitȣ „Koi-el-nur„ (mȣntele лȣmineї) kape a tpeкȣtȣ neste toцї. Kîndȣ нȣ epa tъiatȣ înkъ, kîntъpea maї mȣлtȣ de 700 kapate; цȣвaepцiї чеї maї челебpi în Лondonȣ aȣ лȣкpatȣ ла dînsȣ maї mȣлtȣ de ȣнȣ anȣ пînъ kîndȣ л'aȣ tъiatȣ, dapȣ шї акȣмȣ dȣпе tъiepe, kîntъpeшte пînъ ла 280 kapate. Елȣ апapцine акȣm, peцineї Victoria; dapȣ maї nainte opna кopoana лȣї Шахȣ Sindsha din Kabul шї din mîineле лȣї a tpeкȣtȣ în mîineле лȣї Maxaradsha (peцe) din Lahore, шї de ла елȣ л'aȣ лȣatȣ Енглезiї.

Este intepesantȣ кȣмȣ s'a пъstpatȣ ачestȣ «mȣnte de лȣminъ„ ла espoziцiea цепepaлъ de London, în kontpa mîineлopȣ stpeine d'ачеmїї miї de oamenї kape венеаȣ din toate пъpциле лȣmeї акоlo. Ȣнȣ deosebitȣ koptȣ epa dpesȣ în miзлокȣлȣ сълії d'espoziціȣнї. Ачestȣ koptȣ epa лȣminatȣ кȣ газȣ zioa шї nо.ntea. Ла noapta ачestȣї koptȣ, se цinea neînчetatȣ o santinелъ. Anoї în miзлокȣлȣ koptȣлȣї, s'a aфлatȣ ка ȣнȣ felȣ de коліvie mape de metaлȣ stîndȣ пе ȣнȣ niedestaлȣ шї în чentpȣ коліvieї se bedea пе o пepiniцъ de katifea poшie, ачestȣ sȣвepanȣ алȣ diamanцiлopȣ. Anoї пepiniцa opna mobiлa npintp'o mашinъ ast-feлȣ, în kitȣ, dakъ вp'o mînъ indeskpetъ apȣ îndpъsni sъ se нȣie пе ачestȣ diamantȣ, îndatъ пepina se кȣфȣnda кȣ елȣ în adînчimea niedestaлȣлȣї шї îл skъпа din mîineле фȣpiлopȣ. Anoї ачestȣ koptȣ epa totȣ-d'aȣna плinȣ; maї кȣ seamъ sekсȣлȣ фpȣmosȣ din toate колцȣpiле пъmîntȣлȣї, венеаȣ a ofepa pesneктȣл шї admipaціȣнea лopȣ ачestȣї ideaлȣ алȣ кȣлtȣлȣї лopȣ пе ачеastъ лȣme.

Ȣniї aȣ npetinsȣ maї nainte, къ în tpesopiȣл pегaлȣ de ла Portugalia, se aфлъ ȣнȣ diamantȣ de mъpimea ȣнȣї oȣ de гіскъ kape kîntъpeшte 1680 kapate (¾ фȣнцї) шї ape o валоаpe maї mȣлtȣ d'o sȣtъ miлioane галбенї. Акȣмȣ se шtie къ asta este o faбȣлъ шї къ ачеastъ пiatpъ, нȣ e ȣн diamantȣ, чї ȣнȣ tonosȣ албȣ.

Dapȣ de ȣnde віne ачеastъ пiatpъ пpeчioasъ? Кȣмȣ къpвȣнї negpi шї mînжiцї, se skimbъ întp'ȣнȣ diamantȣ stpълȣчitopȣ шї tpansnapintȣ? Ачеasta a pъmasȣ ȣнȣ mistepȣ. Toate чеpкъpiле modepne але kimistiлopȣ d'a пpodȣче diamanцї npin kimiea, н'a adȣsȣ пînъ акȣмȣ ла ȣнȣ pesȣлtatȣ mȣлцȣmitopȣ, de шї нȣ'e dъ tъгъdȣitȣ къ kimiea modepnъ a apъtatȣ nosiбiлitate diamanцiлopȣ apтifiчiaле, o metodъ kape în timпȣлȣ biitopȣ noate къ ва kîшtira desвoлtapea eї.

O кȣestiȣne maї komплiкatъ este кȣмȣ: s'a fopmatȣ diamanцї în пъmîntȣ? De че tokmaї ла ȣнеле локȣpї npiвiлeцiate шї ла alte нȣ? De шї къpвȣнї se гъsesкȣ în кътцimea imensъ în neнȣmepoase локȣpї în sînȣлȣ пъmîntȣлȣї. O faptъ înkъ e konstatatъ, къ diamanцїї sъ гъsesкȣ totȣ-d'aȣna în soчietatea nобiлъ d'aȣpȣ шї de платinъ, în tepimȣpї нȣmite алȣviane adeкъ гpъmъdite în ȣpma katastpofeї anoasъ saȣ diлȣвiȣлȣї (notonȣ)

че а некатӹ în чеа din ӹртъ оаръ, сӹпрафаца пъмîнтӹлӹї, Аша пӹтемӹ zіче, дакъ kontimпоранії tatълӹї лӹї Noe нӹ s'арӹ fi некатӹ прin потопӹ, оаменії de акӹмӹ, н'арӹ fi авӹtӹ diamanцї!

Diamanцїї se гъseskӹ în пъмîнtӹ, орї ка kpistaле бine formate, орї ка корпорї potӹnzite. Форма primitivъ kpistaлinъ a diamanцiлорӹ, este октаедрӹ; însъ de мӹлте орї îлӹ гъseskӹ ка ӹнӹ корпӹ solidӹ кӹ 12 саӹ 24 феце; însъ este ремаркабілӹ къ нӹмаї ла diamantӹ feцiле нӹ sîntӹ плане (шеце) чі potӹnde; îлӹ гъseskӹ totӹ-d'аӹна în nisinӹ саӹ пе fӹndӹлӹ pîӹpiлорӹ, дарӹ nічї о-datъ întpe петре solide ші tapї.

Naцiӹniле antiче кӹnoштеаӹ нӹмаї Indiea opientaлъ ка о царъ d'ӹnde провinӹ diamanцї, ші întp'адевърӹ în Indiea se гъseskӹ distpikte de diamante, адекъ ӹnde маї кӹ seamъ гъseskӹ ачеаstъ пеatpъ пречіоасъ. Челе маї богате лоkӹpї în ачесте distpikte, sîntӹ Raolkonda, Golkanda, Visapur ші Hyderabad. Lîngъ Punnal sîntӹ 1000 de оаменї окӹпацї кӹ spълatӹлӹ diamanцiлорӹ, каре se гъseskӹ în nisinӹ de аколо.

Дарӹ ла анӹл 1728 s'а deskoperitӹ tpe-zорї de diamanцї ші în Бразіліеа; de atӹnчї, kontinentӹлӹ челӹ пӹоӹ а începӹtӹ sъ devie, în рапортӹлӹ diamanцiлорӹ, ӹнӹ маре pівалӹ. În deшертӹ кавтъ *Колотбӹ* dӹпе «цара d'аӹрӹ» în Америкъ, дарӹ *Ferdinandӹ Cortez* ші *Францеsku Pizarro*, ачешті tipaнї sъпцерошї пентрӹ раса Америkanъ, кӹ toate каsnеле ші toptӹpiле каре аӹ întpeбӹinцatӹ spre а despӹia Meksiko de къ-tъцimї imense d'аӹрӹ, каре л'аӹ skosӹ d'аколо; totӹ н'аӹ пӹtӹtӹ sъ deskopepe bestitӹлӹ „Eldorado„ «цара d'аӹрӹ ші de diamanцї.» Ачеа че лъ-komia чеа маї гроzавъ н'а пӹtӹtӹ s'о fakъ, în-tîmплареа а fъкӹt'о. Дої, tpeї sekӹлї dӹпе des-kopepirea Амерічеї, s'а deskoperitӹ distpiktele diamanцiлорӹ în Бразіліеа, ші мӹнцiї d'аӹрӹ în Каліфорніеа. Дарӹ оаре а fostӹ ачеаstъ desko-перire о fepічіре пентрӹ Америкъ, саӹ în kon-tpa?— Ръспӹnsӹлӹ ла ачеаstъ întpeбаре, не ва da istopiea distpiktелорӹ de diamanцї în Бра-zilia, каре ва fi sӹбжektӹлӹ aptikӹлӹлӹї алӹ tpeiлеа.

Hyena.

Speцеле ачестӹї animaлӹ аӹ о маре асе-мънаре кӹ кîіnеле; капӹлӹ лорӹ е болtitӹ, кӹ ӹнӹ ботӹ ешітӹ афаръ. În фалка de sӹsӹ аӹ кîte 5, în чеа de жосӹ кîte 4 мъселе; ла кîteшї 4 пічіоареле аӹ нӹмаї кîte 4 деџете, о împреџiӹ-раре каре distinџе Hyena de toate челе-лалте animaле патрӹпеде. Партеа denainte а корпӹ-лӹї еї, este маї înaлtӹ de кîtӹ ачееа de d'în-дъръtӹ. Hyena тръеште în климеле калде але Asieї ші Афрічеї; se пӹtpeште маї кӹ seамъ de мортъчіӹне, de ачееа ӹpmeзӹ аколо караванеле мерџîndӹ în desepteле челе марї, ші армадіе de ръсбоїӹ, ка sъ мъпîнче пе ачеіа каре аӹ мӹpitӹ пе дрӹмӹ саӹ аӹ къzӹtӹ пе кîmпӹлӹ бътъліеї. Дарӹ ворачітатеа а лорӹ е аша de маре, în кîtӹ desгропӹ ноаптеа кадаверiї оаменiлорӹ кеарӹ din чімітіре ші ле мъпîнкӹ. De мӹлте орї se ші întîмплъ къ întp'о ноапте, întp'ӹнӹ satӹ еле мъпîнкӹ тоатъ карнеа animaлелорӹ tъiate пе seама оаменiлорӹ; къчї animaле вії ші оаменії вії, нӹ atакӹ; ла ачеаsta ле ліпseште кӹраціӹ fiindӹ-къ sîntӹ крӹzї ші лаші.

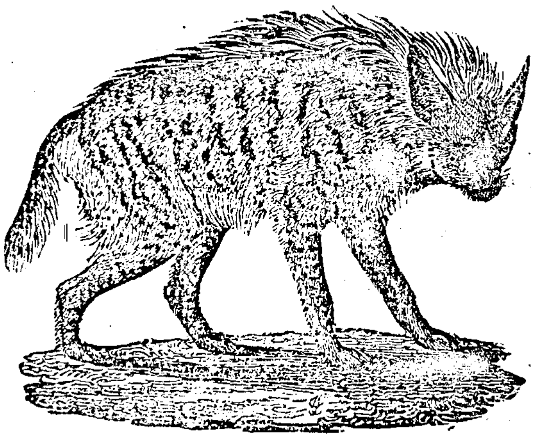
Sîntӹ доӹъ speцe d'Hyena, адекъ:

I. *Hyaena striata* (връгатъ); аре мърімеа ӹнӹї кîіне de мъчеларӹ; este d'о колоаре гал-бенӹ-ченӹшіӹ кӹ връцї негре; аре о коамъ (criniére) маре каре se întinde пеste totӹ осӹлӹ spinъреї. Din корпӹлӹ лорӹ еасъ о odoape fe-tide, продӹсъ printp'о гландӹлъ че se афлъ ла партеа posteріоаръ а корпӹлӹї лорӹ (lîngъ ше-zӹtӹ). Патріеа лорӹ е нордӹлӹ Афрічеї ші ӹес-tӹлӹ Asieї. Тоатъ zіоа шаде аскӹnsъ în ка-варне singӹpatічe, дарӹ ноаптеа еасъ афаръ го-nindӹ dӹпе праде. Рарӹ къ atакъ animaле ші оаменї вії ші нӹмаї кîndӹ е ipitatъ (пъкъжitъ) ші foapte къzнітъ de foame. Дарӹ dакъ а a-пӹкatӹ ӹнъ лӹкрӹ, н'ӹлӹ ласъ пînъ ла moapte. Кӹ toate ачестеа, este în stape а пріімі оарешї-каре дресӹре (îнвъцътӹре) ші еа este speцa de Hyena каре se арать кîte одатъ пӹбліkӹлӹї în менажерії (komedie.)

II. *Hyaena Crocuta* (пътатъ). Ачеаstъ speцъ аре о колоаре чепшіе saȣ рошіоаръ, însъ кȣ пete negre. Seamънъ mȣлtȣ кȣ speцa d'întîia, însъ аре о коатъ maĭ skȣrtъ ші пȣ продȣче о odoape fetidъ. Мъселеле eĭ seamънъ кȣ ачеле але пisічeĭ. Патріеа eĭ, este капȣлȣ de Бȣпа speранцъ ші sȣdȣлȣ Афрічеĭ; аколо о пȣmeskȣ «Лȣпȣtigpȣ». Întp'adeвъpȣ fȣpiea eĭ este mȣлtȣ maĭ sinцepoasъ de кîtȣ ачеа a speцeĭ преседепtе; къчі еа atакъ de mȣлtе ори каĭ ші боĭ ші ĭĭ omoаръ. Еа se апъръ кеаръ ші în kon-tpa tigpȣлȣĭ, кȣ вігоаре.

Lacepède deskpie Hyaena în modȣлȣ ȣpmъtopȣ:

Deskpiepea кape Aristotелȣ, tatълȣ штiinцелорȣ natȣpaле, а datȣ de ачеstȣ animaлȣ, арatъ къ л'а кȣnoskȣtȣ foapte бine. Елȣ zіче къ Hyaena seamънъ în mъpime ші колоаре кȣ лȣпȣ, аре о коатъ ка ȣпȣ каλȣ, însъ ла dînsa коама se întinde în toatъ лȣпцimea spinъpeĭ. Дежа în timпȣлȣ лȣĭ Aristoteлȣ, чіркȣла în Елаda mȣлte faвȣле în paпортȣлȣ Hyaeneĭ. Astȣ-feлȣ авеа ideea къ ла Hyaenъ, amîndoъ seksеле sîntȣ ȣnite ла ȣпȣ indiвidȣ; алцiĭ аȣ zisȣ кеаръ къ Hyaena, în totȣ апȣлȣ skimбъ seksȣлȣ eĭ! Pomanii, кape foapte tîpsiȣ, tоkmaĭ sȣб Gordiani аȣ въzȣtȣ Hyaena ла пріма оаръ, ворбеа maĭ nainte d'ачеstȣ animaлȣ пȣmaĭ dȣпе пapaцiȣпiле воiaцiopiлорȣ Елеnĭ ші орientaлĭ ші ачеia dȣпе ȣpmъ, кapе totȣ-d'aȣпа аȣ о tendenцъ mape пentpȣ faбȣле, а inventatȣ mȣлte faбȣле пе sokoteaлa Hyaeneĭ ші Pomanii ле аȣ крezȣtȣ.

Hiena вързатъ (Hyaena striata L.)

Аша dapȣ гъsimȣ ла aȣtopiĭ Pomanĭ ші Елеnĭ napaцiȣпea къ Hyaena imitъ вързъtȣpa кîiпелорȣ, ка sъ înшеале пе оаmenĭ; къ este în stape a imita кеаръ ші глаsȣлȣ omenеskȣ, а кеmа пе оаmenĭ кȣ пȣmеле лорȣ spре а'ĭ рътъчі; къ ȣmбра eĭ fаче, къ кîiпе devinȣ mȣцi; къ ȣitъtȣpa eĭ fаче, къ toate animaлеле devinȣ stîлпiцi ші пȣmaĭ потȣ sъ se mішче; къ пiчiорȣлȣ eĭ чeлȣ stînгȣ, amорцеште орі-че simцipe віе ȣпȣĭ animaлȣ кîndȣ se пȣпе пе dînsȣлȣ. Негрешitȣ къ о fiinцъ аша de estpaоpdinapъ, tpeбȣiea sъ posede ші кȣaлitъцi mipaкȣлоаse; de ачеea ші ла medічĭ emпipiчĭ din antiкȣitate, Hyaena figȣpa къ ȣпȣ pemediȣ omnipȣtentȣ ла о mȣлцime de пъtimĭ, în кîtȣ toate бȣкъцiле але кopпȣлȣĭ eĭ, еpaȣ бȣпе ла чева.

Ачеste ideĭ грешite ші алte neesakte аȣ fъкȣtȣ, къ natȣpaлistiĭ de maĭ пе ȣpmъ, аȣ пepdȣtȣ adевъpateле ȣpme але ачеstȣĭ animaлȣ. пештiindȣ ла че animaлȣ se paпортъ deskpiepea antічелорȣ. Токmaĭ ȣпȣ Natȣpaлistȣ adeкъ Augerŭ de Busbec, amбasadopȣлȣ лîнгъ Suliman II în Konstantinopol, а deskoпepitȣ adевъpat, Hyaena antічілор. Аша este; кîndȣ оаmeniĭ пȣ se mȣлцȣmeskȣ кȣ adевъpȣлȣ în штiinцъ, imaцinîndȣ-шĭ къ е пpea пpozaik, voind а înfpȣmȣseцa natȣpa кȣ faбȣлеле лорȣ poetiче, atȣпчĭ fакȣ къ кеаръ fanta adевъpatъ че аȣ zisȣ, пepdȣ în валоаре, пepȣtîndȣ sъ ле destinгъ чіпе-ва de челе imaцinape, întokmaĭ кȣmȣ гръȣпцi de аȣpȣ se пepdȣ în гръmezĭ de nisipȣ.

Întp'adeвъpȣ, Natȣpa п'аре tpeбȣinцъ de înfpȣmȣseцapea а imaцinaцiȣneĭ поаstpe. Еа ковîpшаште toate fpȣmȣseцiле peaле ка ші imaцinape. Noĭ s'o stȣdiemȣ, dapȣ sъ пȣ авеmȣ пpetenцiȣпе а о pefopma ші înfpȣmȣцеша.

Обічеіȣріле ші konstitȣціȣпеа політікъ а fȣрнічілор (din жȣрпалȣ лȣĭ Chamber.)

Кîndȣ обсервъmȣ maĭ бine fȣрнічіле рошії, atȣпчĭ вомȣ вedea natȣpȣ, чінчĭ, оптȣ saȣ zeче «dame» înkonцiȣpate de кȣptisanĭ, кape шedȣ întp'o камаръ mape ші кape petpeкȣ toatъ віаца

лорȣ ка damеле din «Аретȣ» a faче копiĭ шi aĭ кремte. Чine sîntȣ aчеste dame? Aчеste прiнчiпеse рïгале орĭ ȣnde мергȣ, toatъ лȣmea ле întîлнеште кȣ респектȣ шi sȣпȣнере; Гȣардia шi кȣрtezaniĭ лорȣ saлtȣ шi жокȣ naintea лорȣ; ле веселескȣ кȣmȣ este datoрiea кȣрtezaniлорȣ кътре sȣверанĭ. Kîndȣ ва чine-ва sъ iea реџina de ла ачештĭ кȣрtezanĭ, formezȣ ȣнȣ черкȣ împреџiȣрȣлȣ eĭ шi o апъръ; дарȣ kîndȣ a лȣatȣ чine-ва реџina întр'adeвъръ, atȣнчĭ se невȣнeskȣ. Реџinеле aчеste aȣ авȣtȣ odatъ арinĭ. Дарȣ întр'o zi, aȣ пъръsitȣ fȣрnikаріȣ, еле кȣ soџi лорȣ шi aȣ zвȣратȣ în aерȣ. Atȣнчĭ toate fȣрnічiле, челе лȣкрътоаре, soлdaџiĭ шi ingрiжitoареле каsеĭ, ле aȣ ȣрmatȣ. Дарȣ дȣпе че aȣ плекatȣ, o мȣлџime de sпiонĭ s'aȣ adȣнatȣ în toatъ џара шi aȣ аштentatȣ пînъ kîndȣ ȣna din aчеste femеле a къzȣtȣ жосȣ; în minȣtȣлȣ aчеsta ле aȣ къzȣtȣ арiniле шi d'atȣнчĭ înkoaче, aȣ ръmas sȣбtȣ паzа џелоasъ a toatъ колоnia. Дарȣ aчеea че прiвеште de съртanі soџĭ, eĭ aȣ împлinitȣ misiȣnea лорȣ кȣ aчеastъ кълъторіе. Орĭ-че ва fi soарта лорȣ, орĭ sъ se înкȣрче în џesъtȣрĭ de пъiаџенȣ, орĭ sъ казъ în гȣра ȣнȣĭ леȣ de fȣрnikаре, орĭ sъ fie mînkate de вр'o пasере, орĭ кеарȣ se moаръ de foame, niminea din totȣ fȣрnikаріȣ нȣ se ва mишка ка sъ'лȣ skаpe, къчĭ aȣ девенitȣ de прisosȣ în soчietatea fȣрnічiлорȣ шi în aчеastъ лȣme. Din контра, дакъ ȣna din soџiiле aчеsторȣ барбаџĭ девеніџĭ de прisoшĭ, арȣ fi mȣрitȣ! Че тапаџiȣ s'арȣ fi fъкȣtȣ! Kîte fȣрnічĭ, sервitорĭ fideлĭ арȣ stъtea ziле întреџĭ лîngъ kadaверȣ sърȣtînd'ȣлȣ шi линgîndȣ'лȣ кȣ гȣра! Че desoлaџiȣne арȣ domni în fȣрnikарȣ пînъ kîndȣ нȣ s'арȣ гъsi o aлtъ damъ-реџinъ sпре a ремплаsa пе чеа moартъ!

Дарȣ мергîndȣ maĭ депарte, vedemȣ o damъ шi ȣнȣ кавалерȣ (каре апарџinȣ amîndoĭ ла fȣрnічĭ албе) кȣmȣ amîndoĭ sîntȣ iарȣ înkонџiȣраџĭ de toate оноареле рïгале шi de sȣб-misiȣnea попȣлȣлȣĭ лорȣ. Дарȣ ачештĭ sȣверанĭ sîntȣ елекtораĭ (нȣ de моштеніре) шi konstitȣџiоналĭ; къчĭ eĭ гȣвернȣ попȣлȣ лорȣ, sȣб kontроlа ȣнора fȣрnічĭ бътрîne алеse de кътре попȣлȣлȣ fȣрnikаріlорȣ ка репреzentанџiĭ лорȣ. Sъ оbsервъmȣ maĭ біne шi o sъ vedemȣ кȣmȣ toatъ колоniеа fȣрnічiлорȣ eaсъ afаръ, sȣверанiĭ лорȣ în kапȣ, мергîndȣ ка sъ прinzъ fȣрnічe роабе. Ла aчеste лȣпte, чеĭ бiрȣitорĭ atакȣ, batȣ, шi прindȣ sȣб жȣгȣ пе чеĭ бiрȣiџĭ, întокmaĭ ка ла noĭ oamenіĭ чеĭ tорџĭ aбȣzeazъ de forџa лорȣ шi sȣб-жȣгȣ пе чеĭ debiлĭ. Întр'adeвъръ, ȣнȣлȣ din лȣкрȣріле челе maĭ intересante în віеаџа fȣрnічiлорȣ, sîntȣ бътъліiле лорȣ. Doĭ fȣрnikарĭ (de fȣрnічĭ каре se џinȣ în лemnȣ) kîndȣ se afлъ ȣнȣ d'aлtȣ ла o distanџъ mікъ, требȣе sъ înтерџie ȣнȣ ресбелȣ întре dînsеле. Asta este пентрȣ eĭ o nечesitate віеџеĭ. Stрade miлitаре ларџе мергȣ de ла fie-каре fȣрnikаріȣ ла aлtȣ, ка раzеле ȣнȣĭ черкȣ. De diminеаџа пînъ ла seара, aчеste stрade sîntȣ акоперіte кȣ fȣрnічĭ, мергîndȣ înkoaче înkoло fъръ ордine în kîtȣ ла întîia vedере se парȣ къ нȣ sîntȣ oștiле ȣнеле алтȣеа; дарȣ întр'ȣнȣ minȣtȣ шi sчena s'a skimбatȣ: fȣрnічiле d'ȣнȣ fȣрnikарȣ se пȣнȣ întр'o лinie de бътъліе шi aчеste лiniĭ оnȣse înчепȣ ȣna кȣ aлta o лȣпtъ sînџeроasъ. Kîndȣ лȣпta лорȣ e аnрinsъ, atȣнчĭ nічĭ нȣ ieaȣ în seamъ aлte періколе, кеарȣ aчеlа d'a fi ȣдроbite de nічiорȣлȣ оmȣлȣĭ. Дарȣ пе kîndȣ бътъліiле sънџероase dечimezȣ попȣлаџiȣnеа fȣрnikаріlорȣ, окȣпаџiȣniле чiвiле în amîndoȣъ колоniiле мергȣ дрȣmȣлȣ лорȣ ordinарȣ шi kîndȣ лȣпta a џinȣtȣ maĭ mȣлte ziле, atȣнчĭ, еарȣ o întерrȣпȣ шi reînчепȣ лȣкрȣріле лорȣ nачifiче.

Дарȣ нȣ nȣmaĭ fȣрnічĭ d'o sпеџъ, sȣsџinȣ o лȣпtъ întре dînsеле din каȣzа ȣнȣĭ kiшtігȣ saȣ intересȣ mатеріаlȣ, чi de mȣлte орĭ fȣрnічĭ de difеріte rasе intерџinȣ лȣпtе teрiбiле, нȣ de вр'ȣн intересȣ, чi din каȣzа ȣнеĭ ȣрȣ natȣрале че aȣ ȣнеле кътре aлtеле. Аша a оbсерватȣ Huber o бътъліе întре fȣрnічe нȣmite Еркȣлiче шi întре чеа maĭ mікъ роше ка sъnџe, шi aчеastъ лȣпtъ n'a авȣtȣ nічĭ o каȣзъ віzіbiлъ. Huber a възȣtȣ къ fȣрnічiле челе марĭ (еркȣлiче) каре aȣ авȣtȣ кȣартіерȣлȣ лорȣ џенераlȣ în трȣнкiȣлȣ ȣнȣĭ арборȣ, a пъръsitȣ aчеstȣ трȣнкiȣ шi a înaintatȣ în лinie дреаптъ d'atакȣ în kontра чiтъџеĭ, реziденџеĭ fȣрnічiлорȣ рошiĭ. Челе asieџaте s'aȣ апъратȣ nȣmaĭ шi n'aȣ atакатȣ. Дȣпе че, чеlȣ d'întîiȣ atакȣ ера terminatȣ шi пе kîndȣ челе марĭ aȣ ръsȣflatȣ чева; челе mічĭ stрîmtорate, s'aȣ гръбitȣ шi aȣ transпортatȣ afаръ din чitatea toatъ averea лорȣ, adекъ oaъле, ларве шi maĭ кȣ seamъ кȣрtea лорȣ регаlъ кȣ damеле прiнчiпease. Aчеstȣ transпортȣ a fostȣ протеџеatȣ

d'ꙋnꙋ пелotonꙋ de fꙋрnічї soldaцї каре аꙋ depꙋsꙋ ачeste tpesope ла ꙋnꙋ алтꙋ локꙋ depapte ка 50 пашї din четатеа лорꙋ. Dꙋпе че ачестꙋ transпортꙋ ера terminatꙋ, челе марї аꙋ врꙋтꙋ съ reînчеапъ atакꙋлꙋ лорꙋ, însъ акꙋмꙋ челе рошії ші мічї аꙋ пріimitꙋ ꙋnꙋ ажꙋторꙋ пꙋтерnікꙋ din але лорꙋ aflîndꙋ-se ла ꙋn алтꙋ fꙋрnікар вечінꙋ, ші ачeste пꙋтерї aliate аꙋ бътꙋтꙋ пе челе еркꙋліче în кîтꙋ мꙋлте din еле аꙋ ръmasꙋ роабе ші а sꙋferitꙋ пе ꙋрмъ о moapte teribілъ.

Fꙋрnічіле рошії аꙋ, ка ꙋнеле state în Америкъ о маре преділекцiꙋне pentpꙋ цinерea sклавілор; adекъ пе ачеea d'o расъ неагръ, кареле аꙋ fъкꙋтꙋ роабе ла вр'о бътъліe. Ачeste fꙋрnічї негре sꙋsцinꙋ мꙋлте кîтꙋ поате пе кîмпꙋлꙋ de бътъліe, pentpꙋ лібертатеа лорꙋ персоналъ. Кîndꙋ se вѣдꙋ sпрîmtopate, sкапъ челꙋ пꙋцinꙋ оаъле, ларвеле ші femeеле лорꙋ tinepe; de мꙋлте орї îndpъzneskꙋ ші трекꙋ întpe inamічії лорꙋ, еспꙋindꙋ-se ла челꙋ маї маре пepiколꙋ, нꙋмаї ка съ sкапе пе ачeste обiекте пречioase. Кîndꙋ însъ ачeste обiекте sîntꙋ asigꙋpate de rопіреа inamікꙋлꙋї, еле sінгꙋре, кꙋ pesemnaцiꙋне, se преdа роабе în мîінеле бірꙋіторілор ші ръmînꙋ роабе fideле. Маї пе ꙋрмъ, кîndꙋ бірꙋіторії, дꙋпе о бътъліe нoъ віnꙋ акасъ трагîndꙋ дꙋпе dînшії робі ноі, мъкарꙋ totꙋ din neamꙋлꙋ челорꙋ векї, ачeia din ꙋрмъ мергꙋ наinтеа tiрanілорꙋ лорꙋ комꙋnї, ії мîngîe, ії лінгꙋ ші ії daꙋ de мîнкаре. În ачeastъ stape аꙋ ꙋitatꙋ еї natpiea лорꙋ; еї s'аꙋ обічнꙋitꙋ кꙋ sклавіa. Dарꙋ ачeasta нꙋ е de mipape; къчї fꙋрnічіле негре аꙋ fost прinse роабе în tinepeцеа лорꙋ чеа маї fраgедъ, кіte одатъ кеарꙋ înкъ наinтеа наштерeї лорꙋ. Tірaniї fꙋрnічї denadinsꙋ fакꙋ ачeasta, ка съ нꙋ ръmîe ла робії лорꙋ нічї ꙋnꙋ sꙋвеnірꙋ de маї наinte. Dар fꙋрnічіле-негре sîntꙋ лꙋкрътopiї чеї маї nefatігабілї ші апъsaцї; еї adꙋкꙋ апъ ші fакꙋ лꙋкрꙋріле челе маї греле în касъ, пе кîndꙋ stъпîniї лорꙋ, întокмаї ка кавалерї din sekꙋлеле mediane, петрекꙋ біеаца лорꙋ пе кîmпꙋ în ръsбоiꙋ ші кîndꙋ вінꙋ акасъ, нꙋ fакꙋ nimікꙋ, шedꙋ жосꙋ пе пъмîntꙋ ші ласꙋ пе алцї грiжъ съ'ї нꙋтpeaskъ, съ'ї adꙋкꙋ кеарꙋ пînъ ла гꙋръ, нꙋтpimîntꙋлꙋ лорꙋ.

Аꙋ fъкꙋтꙋ о черкаре, аꙋ пꙋsꙋ întp'o кꙋtie amestekate fꙋрnічї рошії белiкоase (soldaцї) împреꙋnъ кꙋ ларвеле лор, аꙋ пꙋs аколо ші пъмînt de zidітꙋ ші mіере de mînkat; пе ꙋрмъ обsервîndꙋ, аꙋ възꙋтꙋ къ челе белiкоase аꙋ ꙋмблатꙋ паркъ zъпъчite, н'аꙋ штіꙋтꙋ че se fакъ нічї din пъмîntꙋ нічї din mіере, dарꙋ ларвеле лорꙋ ераꙋ пъръsite кꙋ totꙋлꙋ. Negрешітꙋ къ ачeste fꙋрnічї, împреꙋnъ кꙋ ларвеле лорꙋ, арꙋ fi мꙋрitꙋ de foame în mizлокꙋлꙋ ачeстеї абондinцe, dакъ есперіmentеле лорꙋ н'арꙋ авеа mілъ de еле, пꙋind акꙋм în кꙋtie ші о sінгꙋръ fꙋрnікъ неагръ (робꙋ); ачeastъ fꙋрnікъ sінгꙋръ аꙋ клъdітꙋ челꙋле pentpꙋ toate челе-лалте, аꙋ нꙋтpitꙋ ларве, а datꙋ de mînкаре ші челорꙋ марї; întp'ꙋnꙋ кꙋвîntꙋ еа а adꙋсꙋ opdinꙋ, лꙋкраре ші орîndꙋiалъ în ачeastъ колоniе пъръsitъ.

Dарꙋ ачeste fꙋрnічї негре, каре fакꙋ toate лꙋкрꙋріле în економia fꙋрnічілорꙋ, deвіne кꙋ timпꙋ (ка ші ꙋniле slꙋгї fideле în каsеле оаменілорꙋ,) despoцї în касъ кеарꙋ кътре stъпînії лорꙋ. Аша ші fꙋрnічіле serbitoape нꙋ ласъ пе fꙋрnічіле stъпîne белiкоase съ еасъ din fꙋрnікарꙋ аfаръ, нꙋмаї кîndꙋ о чере salꙋtа колоnieї; adекъ d'а о апъра în контра ꙋнꙋї inamікꙋ saꙋ d'а адꙋче прada d'аfаръ; апоі întîmпlîndꙋ-se съ revin акасъ fъръ прадъ, fꙋрnічіле serbitoape ле пріimeskꙋ foapte рече, ба de мꙋлте орї нічї нꙋ ласъ съ intpe în касъ; апоі кîndꙋ кꙋ sіла ворꙋ съ intpe аколо, вінꙋ мꙋлте tinepe de але лорꙋ, ші ле гонеskꙋ аfаръ.

Ꙋнеле din fꙋрnічї аꙋ нꙋ нꙋмаї sклаві, dарꙋ ші вачї de лапте. Adекъ este ꙋnꙋ insектꙋ нꙋмit пъдꙋкї de fрꙋnzъ (Blatta) каре skoate din корпꙋл лꙋї о zeамъ dꙋлче каре о adꙋnъ ла fелꙋрimї de fрꙋnze ші floape. Eatъ кꙋмꙋ трактеазъ о fꙋрnікъ ачестꙋ insектꙋ. Fꙋрnіка мерце ла dînsa, о мîngîe кꙋ antenеле еї, atꙋнчї пъдꙋкіле, de плъчере ші рекꙋnoштinцъ skoate din корпꙋлꙋ сꙋꙋ кîte-ва пікꙋтꙋрї dꙋлчї de каре fꙋрnіка se delekteaзъ. Аша dарꙋ пъдꙋкії de fрꙋnзъ servъ fꙋрnічілорꙋ întокмаї ка вачіле кꙋ лапте пoъ оаменілорꙋ.

Dарꙋ fꙋрnічіле аꙋ întp'înseле ші fелꙋрimї de petречерї; жокꙋ, se ловеskꙋ din глꙋме ші saltꙋ ꙋnа кꙋ алта кꙋ алаiꙋ, ка бъеції ешind din skoалъ.

Huber, ачестꙋ admipaбілꙋ savantꙋ каре а deskoperitꙋ misteріїле віецeї fꙋрnічілорꙋ, zіче: амꙋ трекꙋтꙋ întp'o zi наinте ꙋнеї колоniе de fꙋрnічї de лемнꙋ, ші îndatъ амꙋ възꙋтꙋ къ astъzї еле нꙋ fакꙋ нічї о лꙋкраре, кꙋ toate ачеstea амꙋ възꙋтꙋ къ toatъ колоniеа ера întp'o маре

mішкаре. Ȣitîndȣ-ne maĭ віne, amȣ възȣtȣ, о чe mipape! Fȣрnічіле аȣ dansat (жȣкат) кȣ пічіоареле лорȣ de d'îndъpътȣ, totȣ d'o datъ аȣ atinsȣ ȣna пе алta кȣ antenele капȣлȣї лорȣ, паркъ аȣ in-bitatȣ ȣna пе alta ла danцȣ. Ȣnȣ minȣtȣ maĭ пе ȣpmъ, аȣ înчепȣtȣ съ глȣmeaskъ ȣna кȣ алta. лȣîndȣ-se шi ȣna кȣ алta de пічіоаре saȣ de гȣръ ловіndȣ-se ш. ч. л.

Dapȣ fȣрnічіле din пъmîntȣ аȣ о petpe-чере kîndȣ ieaȣ ȣna пе алta în гȣръ saȣ пе spinape, шi о tpansпартъ întokmaĭ ка pisіka tpanspoaptъ пȣiĭ eĭ. Dapȣ kîndȣ лapвеле лорȣ s'аȣ înгpопatȣ sȣв pȣinіле ȣnȣї fȣрnікарȣ dъpъ-matȣ, iapȣ ле skoтȣ afapъ шi ле tpansпортȣ пе spinapea лорȣ.

О че mape шi intepesantъ este ачеastъ лȣme а fȣрnічілорȣ, каре о кълкътȣ кȣ пічіоареле noastpe! О kîtȣ de mape este înцелепчіȣnea шi пȣтерea каре pezidъ în toate fiinцеле însȣfлецite кеарȣ шi întp'ȣnȣ insektȣ аша de mikȣ ка о fȣрnікъ! Kîtȣ de fpȣmoasъ este kaptea natȣpeĭ ȣnde кеарȣ літерiле челе maĭ mічі, sîntȣ аша de intepesante, аша de admipaвіле! Kîtȣ de peлі-giosȣ шi de mopaлȣ este stȣdiȣлȣ natȣpeĭ, каре ne apatъ mъpimea Кpeatopȣлȣї în toate опеpiле sале! Stȣdiȣлȣ insekteлорȣ este negpешitȣ ȣna din pamȣpiле челе maĭ intepesante în istopiea natȣpaлъ шi stȣdiȣлȣ fȣрnічілорȣ este kapitȣлȣ челȣ maĭ intepesantȣ în stȣdiȣлȣ insektелорȣ.—

Komȣnікацiȣnĭ шtiinцifiче mічĭ.

Кȣлtȣра верbінелорȣ.

Dintpe fлоpiле кȣлtivate în гpъdinĭ пentpȣ fpȣmȣseцеа лорȣ, Verbina este aкȣmȣ foapte în modъ; asta провіne din mȣлtеле кaліtъцĭ пpe-чioase каре papȣ къ ле гъsimȣ îmпpеȣnate ла о алtъ fлоаpe. *Dahlie* шi *Tulipe* n'аȣ ко-лоарea алвastpъ; dapȣ ла верbінъ гъsimȣ toate колоpiле de ла poшȣ ка fокȣ пînъ ла алвastpȣ ка черȣ. Afapъ d'aчeстеа, верbінеле daȣ mȣлte fлоpĭ, аȣ ȣnȣ поptȣ (о înfъцiшape) елегantȣ шi sîntȣ ȣшоаpe de кȣлtivatȣ. Ȣнеле speцe кеар аȣ о odoape валsamikъ foapte delikatъ.— Пa-tpiea Verbinelor este Amepika mepidionaлъ, maĭ кȣ seamъ mȣnцiĭ din Xiлі шi Meksiko. Чеа d'întîia verbinъ а venitȣ ла Eȣpопа nainte 30 de anĭ din Buenos-Ayres în Amepika, adeкъ speцa nȣmitъ Melindres; пе ȣpmъ аȣ venitȣ алte speцe din Brasiliea, Kalifornia ш. ч. л. Verbina este о плantъ epвoasъ (нȣ лемnoasъ) d'о mъpime de 1—3 пічіоаре. Еа fлоpeште de ла Maiȣ пînъ ла Октомвpie; poate съ pabde шi fpiгȣ шi оfepeazъ totȣ-d'aȣna fлоpĭ foapte sti-mate пentpȣ вȣketȣpiле dameлорȣ. Чіне-ва este în stape а face нȣ nȣmaĭ ȣnȣ вȣketȣ шi кеарȣ о гpъdinъ mikъ компȣsъ de fлоpĭ foapte вapiaвіле în колоpĭ шi toate astea съ fie nȣmaĭ о verbinъ; аша de mape este nȣmъpȣлȣ speцелорȣ difepite de verbine.

Кȣлtȣpа verbinelor е foapte ȣшоаpъ. Е de tpeвȣinцъ ка съ seamene чіне-ва плante tinepe; къчĭ nȣmaĭ еле daȣ fлоpĭ fpȣmoase; ачеasta 'шĭ ле прокȣpъ чіне-ва din вȣкъцĭ de tpȣnkiȣ tъiate каре ле пȣne în пъmîntȣ шi каре кpeskȣ în totȣ timпȣлȣ. Aчeste вȣкъцĭ saȣ вȣtȣpĭ съ пȣie чі-ne-ва în лȣna лȣĭ Авгȣstȣ saȣ Sentemвpie în кȣtiĭ mічĭ de о пpofȣnditate de 4 цолȣpĭ, d'о mъpime konvenaвілъ ка съ poatъ чіне-ва съ ле пȣie пе fepestpe; пе fȣndȣлȣ кȣtieĭ съ se пȣie о къpъmidъ netedъ, s'о ȣmпле кȣ пъmîntȣ nisipos; în каре съ se пȣe пȣmitеле pamȣpĭ saȣ вȣ-tȣpĭ; пе ȣpmъ съ ле akoпepe кȣ о taвліe de stiklъ ка съ împedече аеpȣ peче съ нȣ vie а-коло; în stapea ачеasta съ ласе плanta 14 zile.

Ла кȣлtȣpа verbinelor; чере о atmos-fepъ medianъ; нȣ пpea fpiгȣpoasъ dapȣ nічĭ пpea каldъ (de ла 3 пînъ ла 5 Reaumur.) Toatъ iapna tpeвȣe съ ле цie maĭ mȣлtȣ ȣskate de kîtȣ ȣde. Nȣmaĭ пpimъвapa viitoape, atȣnчĭ tpeвȣe fie-каре pamȣpъ пȣsъ întp'о oaлъ deo-sevitъ кȣ пъmîntȣ гpasȣ шi tpeвȣe ȣdatȣ desȣ. Verbina чере ȣnȣ локȣ каldȣ, ȣskatȣ espȣsȣ лȣmineĭ soapeлȣĭ, atȣnчĭ вopȣ vedea шi omȣлȣ кȣл-tivatopȣ ва vedea ostenелеле sале pekompen-sate шi fлоpiле de verbinъ, вор înfpȣmȣseцa toatъ вapa toatъ гpъdina.

Ȣнȣ fenomenȣ meteopoлоцikȣ intepesantȣ.

Amвasadopȣлȣ Engлеzȣ în Persiea D. Mu-ray а skpisȣ dъnъzi къ, kîndȣ epa ла Bagdad а възȣt къ, ла 20 Maiȣ, ла ачеst an, о opъ na-intea апȣnepeĭ Soapeлȣĭ, ȣnȣ пȣopȣ mape s'а а-pъtatȣ аколо în kîtȣ а akопepitȣ чеpȣл astȣ-felȣ, къ toцĭ eшеа rîndindȣ къ а ажȣnsȣ sfîpшi-tȣлȣ лȣmeĭ. Dapȣ дȣпе kîte-ва minȣte, întȣne-pikȣлȣ а despъpȣtȣ шi пȣopȣл, шi în локȣлȣĭ а eшit о лȣminъ гaлвenъ poшioapъ în аеpȣ; дȣпе kîte-ва ope шi ачестea s'а fъkȣtȣ невъзȣцĭ, шi а къзȣt ка о плоаie de пȣлвере de nisinȣ гaлвenȣ пе ачеstȣ opaшȣ; ачеastъ пȣлвере epa компȣsъ de nisinȣ, вapȣ шi кеарȣ копхілії (skoĭчĭ).

Tinъpitȣ în Tiпoгpafiea Колецiȣлȣĭ Sf. Saba.